

**EELK TORONTO PEETRI KOGUDUSE
TEGEVUSE ÜLEVAADE
2019 JA 2020**

Aasta tagasi „Eesti Elu“ vahelehenas ilmunud meie koguduse jõululehes „Elu“ oli ära toodud 2018 aasta aruandes kajastatud statistilised andmed. Nii see ju on, et kuigi on juba 2020 aasta lõpp käega katsuda, siis terviklik kokkuvõtte statistikast on ikkagi võimalik anda eelmise, mitte veel käsil oleva aasta kohta. Kuna aga 2020 on olnud nii drastiliselt teistsugune kui 2019, püüan lugejaile pakkuda ka nende kahe aasta võrdlust. Pandeemia on proovile pannud ka meie usuelu ning koguduste kestikkuse. Kindlasti on midagi see aasta jäädavalt muutnud. Õnneks olulisim osa elu alustaladest kestab üle aegade ja olude. Kindlasti on igas katsumuses ka hulk uusi väljakutseid ja lootusrikkaid võimalusi. Vaatleme siis meie olukorda tervikuna – nii kurvemast kui lootusrikkamast vaatenurgast.

Koguduse annetajaliikmeid oli 2019.a. kokku 252 leibkonda.

Võrreldes aasta varasemaga langes 2019.a. annetajate hulk 94 leibkonna võrra. See oli viimase seitsme aasta suurim langus.

Koguduse hingekirjas oli aruandeaasta lõpu seisuga 1,466 inimest, kes jagunevad 923-e leibkonna vahel. Seega annetajaliikmeid on meie hingede arvust alla kolmandiku.

Liikmeskonna arvud tunduvad kurvad, mõnele ehk isegi masendavad. Aruannete ja kokkuvõtete „refraäniks“ on kujunenud tõdemus, et meie liikmeskond vananeb ja kahaneb. Miks? Aga seepärast, et kogu siinne eestlaskond vananeb ja kahaneb. Kirik elab ühiskonna keskel ning teeb kaasa samu kasvu või kahanemise kõveraid, mis iseloomustavad ühiskonda tema ümber. Kui vaadata veidi avarama pilguga arvandmeid, saab ka selgemaks, miks oleme just taolises olukorras.

Tegelikult võime hoopis tänulikku uhkust tunda, et juba üle seitsmekümne aasta on siia asutatud kogudus ikkagi püsinud. Me oleme endiselt suurim eestikeelne luterlik kogudus väljaspool Eestit. See, et meie liikmeskonnast on veidi alla kolmandiku annetajaliikmeid, on paljude teiste eestikeelsete kogudustega võrreldes väga suur õnnistus.

Kui aga vaadelda kitsalt meie enda koguduse viimase kümne aasta statistikat, siis on pilt järgmine:

Kümme aastat tagasi oli meil 577 annetajaleibkonda. Ajavahemikus 2010 – 2020 on maetud 514 liiget. Samas ajavahemikus on ristitud 39 last, leeritatud 61 noort ja laulatatud 20 noorpaari. Kui vaatamata eeltoodud näitajatele oli 2019.a. lõpus ikkagi veel 252 annetajaleibkonda, siis pole see üldse mitte halb tulemus.

Aga asetame eelpool toodu ühiskonna üldisele taustale. Lisame pildile näiteks järjest kasvava sekulariseerumise. Küsime, kui suur osa neist, kes meie koguduses on leeris käinud 1970 – 1990, kuuluvad ka täna meie aktiivsete annetajate hulka? Mitu neist on saanud lapseõlvekodust ellu kaasa kindla harjumuse igal pühapäeval kirikus käia? Kümne ametiaasta jooksul olen ma neid kõiki õppinud nime- ja nägupidi tundma. Kahe käe sõrmedest peaaegu piisab, et neid kokku lugeda. Neid, kes mõnevõrra harvemini kirikus käivad, on muidugi oluliselt rohkem ja Jõuluõhtu kogudus on hoopis erinev nn. tavalisest pühapäevast.

Ärgu keegi võtku mu eelnevat arutelu isikliku etteheitena. Kindlasti on iga pere püüdnud anda oma järeltulijaile ellu kaasa parima osa oma armastusest, kasvatusest, eestlusest ja usust. Sageli on palju objektiivseid ja subjektiivseid põhjusi, mis takistavad kirikus käimist – pikk vahemaa, kiire elu või aastakümnete koorem ning aina halvenev tervis. Kuid taoline ühesuunaliselt kahanev liikmeskonna dünaamika dikteerib ka koguduse majanduslikud võimalused. Juba üle kümne aasta on kogudus pidanud kasutama headel aegadel kogutud reserve, et oma kirikuhoonet püsti hoida. See kaunis ja omaseks saanud hoone on kogudusele paraku ammu liiga suureks ja liiga kulukaks jäänud.

Milliseks kujuneb 2020.a. aktiivsete liikmete hulk, on veel täpselt teadmata. 7.detsembri seisuga oli annetuse teinud 120 leibkonda. Selle aasta annetajate hulgas oli 8 inimest, kes aasta esimesel poolel veel annetasid, kuid tänaseks on juba igavikku kutsutud. Kas aasta lõpuks koguneb annetajaid üle või alla 150-ne leibkonna, on vaid paarikümne päeva pärast võimalik öelda. Tänavu on aga meie hulgast lahkunud igavikku taas hulga inimesi, kellest nii mõnigi oli eelmisel aastal annetaja. Surnutemälestuspühal oli mälestatavate nimekirjas 48 nime,

kellele lisandus detsembri alguses veel üks. See on reaalsus, milles elame.

Unistada ka ju võib. Hiljuti avaldas grupp vabatahtlikke ajalehes „Eesti Elu“ oma artikli koos üleskutsega annetada Peetri kirikule. Nende optimism on muidugi liigutav. Tõesti oleks igati lugupidamist vääriv, kui taoliste üleskutsete tulemusena koguneks nii palju annetajaid, et kogudus suudaks veel mõnedki aastad ilma kahjumita ära majandada oma kirikuhoonet. See aga tähendaks, et lisaks tänasele 120-le leibkonnale, kes ka covidiaastal on kogudust toetanud, lisanduks veel vähemalt 600 püsiannetajat, kes on valmis aastast aastasse keskmiselt \$300 kogudusele ohverdama. Kuid paratamatu reaalsus on, et põlvkond, kelle ellu kuulus niisugune mõiste nagu ohvrimeelsus, on tänaseks suuremas osas juba igavikku jõudnud. Vahe annetuse ja ohvrianni vahel on selles, et annetades tehakse heategu, kuid ohverdades tehakse usutegu. Kirik ei püsi annetustel vaid usul.

Koguduse keskmeks on pühapäevane jumalateenistus, mille ümber koondub kogu ülejäänud kiriklik tegevus. Teisisõnu – koguduses lähtub kõik altarilt, Jumala sõna ja sakramendi osadusest. Kui mingil põhjusel katkeb osasaamine jumalateenistusest, siis paraku varem või hiljem katkeb ka elav side kogudusega ning pühapäeva hakkavad täitma muud tegevused.

Seepärast ongi ajast aega olnud koguduse täisõigusliku/hääleõigusliku liikme staatuse säilitamiseks koguduse liikmel vaja täita minimaalselt kaht nõuet – anda oma panus koguduse majanduslikuks toimetulekuks ja käia armulaul.

Annetada saab ka kirikus käimata. Armulaul käimine aga eeldab, et koguduse liige vähemalt korra aastas tuleb kirikusse ning saab osa armulaua sakramendist. Kui inimene ise kirikusse ei pääse, võib kutsuda õpetaja koguduse liikme juurde, et ta tooks armulaua annid koju või haigevoodi kõrvale.

EELK Toronto Peetri koguduses peeti 2019.a. jooksul 84 jumalateenistust.

- Kirikus peetud teenistusi 51
- Armulauaga jumalateenistusi 26

- Surnuaiapäeva jumalateenistusi 3
- Ehatares peetud jumalateenistusi ja piiblitunde 20
- Soome Kodus peetud palvuseid 9
- Eesti Kodus peetud jumalateenistusi 1

Pühapäevane kirikuliste keskmine hulk on püsinud suhteliselt stabiilselt. Kui kõigi aasta jooksul peetud jumalateenistuste osavõtjate arvust võtta keskmine, siis on see 27. Esmapäeval väike arv. Kuid see on rohkem kui 10% annetajaleibkondade arvust. Ning näiteks jõuluõhtu kirikulisi oli 2019.a. rohkem kui annetajaid. Seega koguduse jumalateenistuslik aktiivsus on täiesti vastavuses meie aktiivse liikmeskonna arvuga.

Paremini iseloomustab seda niisugune näitaja, nagu külastuskordade koguarv. Kiriku külastuskordade arv oli aastas 1,398. See on kõikide kirikus peetud jumalateenistuste osavõtjate arvude summa. Samas väljaspool kirikut peetud jumalateenistuste ja ametitalituste külastuskordade arv on isegi suurem – 1,494. See on saadud ametitalitustel ja väljaspool kirikut peetud jumalateenistusel, palvustel ja piiblitundidel osalejate arvude summana.

Kokku on siis aastas jumalateenistuste ja ametitalituste külastuskordi 2,892, millest veidi alla poole moodustavad kiriku külastuskorrad. 2019.a. jooksul peetud jumalateenistusi ja ametitalitusi oli kokku 111, millest kirikuhoones toimus vaid 51 jumalateenistust, 2 ristimist ja 3 matusetalitust.

2020.a. on jumalateenistusliku elu osas olnud täiesti teistsugune.

Detsembri keskpaigani on saanud tänavu pidada vaid osa pühapäevastest jumalateenistustest. Vaid aasta kahel esimesel kuul sai pidada kõik planeeritud jumalateenistused kirikus, Ehatares ja Soome Kodus. Märtsi alguses õnnestus pidada vaid kahe pühapäeva teenistused. 15.märtsist kuni 27.juunini ei saanud pidada kirikus ega hoolekandeesutustes ühtegi jumalateenistust. 28.juunist 20.detsembrini on toimunud piiratud osavõtjate arvuga jumalateenistusi kirikus ja kaks jumalateenistust Ehatares. Kokku on siis 2020.a. toimunud kirikus ja väljaspool kirikut 43 jumalateenistust. Neist 17 enne pandeemia esimest lainet ja 26 pärast esimese laine vaibumist. Kirik on olnud 3 kuud päris suletud.

Kuigi jumalateenistusteks kogunemine taastus osaliselt juuni lõpust alates, pole saanud muid kooskäimisi korraldada. Ka koguduse vokaalansambel ja naisring pole märtsi keskpaigast alates saanud kordagi koos käia ning katkes ka leerikool. Esimese koroonalaine haripunktis jäid kirikus pühitsemata Suur Reede, Ülestõusmispüha, leeripüha ja Emadepäev – kõik esimese poolaasta suuremad pühad. Jaanipäeva eel, kui tavapäraselt oleme pidanud surnuaiapähi, olid isegi surnuaiad külastajatele suletud. Ning ees ootavad selle aasta Jõuluõhtu ja 1.Jõulupüha, mil hetke prognooside kohaselt on kirikud taas kinni. Millise jälje jätab see kõik järgnevate aastate jumalateenistuslikule elule, on hetkel veel teadmata.

Õnneks elame infotehnoloogilisel ajastul. Seega pidi ka kirik leidma kiirkorras tee internetti. Meiegi kogudusel on Facebook grupp, mille iga FB kasutaja leiab üles, kui sisestab otsingusse: „St. Peter's Estonian Evangelical Lutheran Church of Toronto“. Sealt võib leida kokku paarkümmend videopalvust ja mõned pikemad videojumalateenised. Surnuaiapäha ja Surnutemälestuspüha jumalateenistused on salvestatud professionaalse kaameraga. Muidu on palvused ja jutlused lihtsad nutiseadmega tehtud amatöörtasemega videosalvestused. Aga nende jälgitavus on kujunenud oluliselt rohkearvulisemaks kui aasta varem kirikus peetud teenistustel osalenud kirikuliste hulk. Mõned näited: Kolmainupüha videopalvust jälgis FB vahendusel 97 inimest. Aasta varem oli samal pühapäeval 12 kirikulist. Surnuaiapäha, kuhu viimastel aastatel on kahele jumalateenistusele kokku kogunenud napilt 20 – 30 osavõtjat, vaatas sellel aastal FB vahendusel kokku 104 inimest. Üldse on videopalvuste jälgijate arv 55-120 inimest. Pühapäevaseid kirikulisi oli eelmisel aastal oluliselt vähem.

Siit tulebki järeldada, et ka tulevikus, kui saame taas hakata ilma piiranguteta kirikusse tulema, säilib vajadus salvestada pühapäevaseid jutlusi, et need kättesaadavaks teha neile, kes erineval põhjusel kirikusse ei pääse.

Juba Koroonapandeemia teisest nädalast andis kohalik ajaleht „Eesti Elu“ lahkelt leheruumi vaimulike mõtiskluste avaldamiseks.

Kohalikest vaimulikest moodustus oikumeeniline töörühm ja asusime külakorda kirjutama pühapäeva teemadele vastavaid lühijutlusi lehes avaldamiseks. Tahan tänada ajalehe peatoimetajat Kai Kiilaspead ning

ametivendi Jüri Puusaagi, Kalle Kadakat, Algur Kaermat ja Timo Liget lahke ja kohusetundliku koostöö eest. See on olnud õnnistuseks ja vaimulikuks toeks väga paljudele lugejatele.

Kui üks uks sulgub, siis mõni teine uks avaneb. Koroonaaasta on olnud paljudele kogudustele aeg, mil on tulnud leida uusi võimalusi sõnakuulutustööks. Samuti on iga inimene pidanud leidma uusi võimalusi, kuidas oma elu nii korraldada, et piiratud võimalustes kõige eluliselt vajalikuga toime tulla. Mõndagi selle aasta kogemustest on võimalik tulevikuski ära kasutada.

Kiriklike ametitalituste poolest on eelmine ja käesolev aasta oluliselt teineteisest erinevad.

2019.a. ristiti 4 last, leeritati 2 noort, laulatati 3 noorpaari ja maeti 38 lahkunut.

2020 algas lootusrikkalt. Leeripäevaks valmistus 10 noort, mitu peret oli valmistumas oma laste ristimispäevaks ja kaks noorpaari avaldasid soovi oma abielu laulatamiseks. Koroonapiirangud panid kõik need asjad ootele – algul kevadest suvesse ning siis juba uude aastasse.

Üksnes surm ei oota. 2020.a. oli surmaläbi lahkunuid 49. Kuid kogunemisiirangud on puudutanud ka matusetalituste toimumist oluliselt. Suuri peiesid pole saanud pidada. Ärasaatjateks on tohtinud olla vaid kõige lähem perering ning nii mõnigi matus on toimunud vaid paari kõige lähema saatja juuresolekul.

Ilmselt tuleb mõelda võimalusele, et uue aasta kevadel või suvel, kui olud loodetavasti hakkavad paranema, tuleb pidada sellel aastal lahkunute ühine mälestustalitus, kuhu suurem hulk inimesi saab kokku tulla, et väärikalt meenutada neid, kelle matusteks pandeemia ajal kokku tulla ei õnnestunud. Elus on endiselt asju, mida interaktiivselt läbi viia ei saa. Tõeline armastus, sünd ja surm jäävad aegade lõpuni vaid päris maailmas kogetavaks.

Koguduse administratiivne elu peab olema järjepidev. Kogudusel on näiteks põhikirjaline kohustus igal aastal kokku kutsuda täiskogu koosolek ning koguduse juhtorganite otsused peavad olema tehtud vastavalt kehtivatele õigusnormidele.

Kui 2019.a. polnud koosolekute korraldamiseks takistusi ning kokku sai peetud kaks täiskogu koosolekut, kaks nõukogu koosolekut ning igakuised juhatuse koosolekud, siis 2020 on ka sellele tööle seadnud

oma erinõuded. Juba enne pandeemia puhkemist sai peetud täiskogu ettevalmistav nõukogu koosolek, et aprillis kokku kutsuda koguduse täiskogu. Covidpandeemia muutis aga seda plaani. Tuli uuesti kokku kutsuda koguduse nõukogu koosolek, et seada uus kuupäev täiskogu kokkukutsumiseks ning nii õnnestus meil leida aeg, mis mahtus parasjagu esimese ja teise pandeemialaine vahelisse perioodi.

27.septembril 2020 toimus täiskogu koosolek, mis jääb mõneski mõttes ajalooliseks. Esmalt seepärast, et see oli esmakordne koosolek, millest ligi pool osavõtjatest sai osa interneti vahendusel. Koosolek toimus seega samaaegselt nii kirikus kui virtuaalses ruumis. Teiseks oli ajalooline ka selle koosoleku tulemus. Kogudus sai endale uue põhikirja, mis sätestab meie kuulumise Evangelical Lutheran Church in Canada osadusse. Sama põhikiri sätestab ka meie ajaloolise sideme Eesti Evangeelse Luterliku Kirikuga ning loob juriidilise võimaluse tulevikus liituda teiste Kanadas tegutsevate eestikeelsete luterlike kogudustega. Kuuluvad ju kõik ülejäänudki pagulaste poolt asutatud kogudused samasse kohalikku sinodisse. Kolmas ajalooline otsus, mille täiskogu tegi, puudutas koguduse tulevikku. Täiskogu valdav enamus andis oma hääle selle poolt, et kindlustada koguduse tegevuse pikaajaline jätkumine ning andis juhatusele volituse hakata selle nimel otsima meie kirikuhoonele ostjat.

Täiskogu otsustest on nii koosoleku eel kui järel koguduse juhatus andnud põhjalikku informatsiooni ka ajalehe „Eesti Elu“ veergudel. Seeparast ma siin seda teemat pikemalt ei lahka. Küll aga on tänaseks tulnud juhatusele juba teade, et ELCIC kinnitas meie täiskogu poolt vastu võetud põhikirja ning nüüd jääb veel vaid oodata nende üldkogu poolt meie koguduse ametlikku vastu võtmist ELCIC koosseisu. See saab toimuma ilmselt eeloleval aastal.

Meie koguduse juhatus on asunud täitma täiskogu poolt saadud volitust. On asunud läbi kaaluma ka ettepanekuid, mis võimaldaks olukorda lahendada nii, et kiriku kinnistu müügiprotsessi juurde asumist saaks ajas mõnevõrra edasi lükata. Selleks on juba alustatud konsultatsioone mitmete asjatundlike ekspertidega. Nende teemadega aga saab põhjalikumalt edasi minna juba uuel aastal. Palju sõltub ju ka sellest, missuguseks kujuneb koguduse olukord ja ühiskonna toimetulek pärast koroonakriisi.

Kokkuvõtteks võib tõdeda, et möödunud aasta on vaatamata kõigile oma ohtudele ja murele olnud tegus ja õnnistusrikas. Ma usun, et ühelgi varasemal aastal pole meie koguduse liikmed saanud nii palju lugeda ajalehest ja FB vahendusel vaadata-kuulata vaimulikku sõnumit. Koguduse nõukogu mitmed liikmed on just sellel aastal olnud varasemast oluliselt aktiivsemalt kaasatud sidepidamisse koguduse liikmetega. See on aidanud alles hoida osadust ka ajal, mil kirikusse tulla on olnud ka päris võimatu või oluliselt keerulisem kui varasematel aastatel.

Laskem siis sellel aastal rahus ja tänus minna ajalikkuse teed.

Teadkem, et kõik aeg on Issanda käest ning sirutame lootusrikkalt käe tervituseks uuele Issanda aastale. Olgu Jumala õnnistus meie kõigiga.

Torontos,
Jõulupühade eel 2020
Praost Mart Salumäe